

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/340/2014
Identifikačné číslo spisu:	1210227761
Dátum vydania rozhodnutia:	23.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1210227761.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky Ing. U., bývajúcej v X., zastúpenej JUDr. Ladislavom Sirankom, advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie v Bratislave, Vajnorská 89, proti odporkyni Mgr. T. bývajúcej v X., o zrušenie vyživovacej povinnosti, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 18 C 237/2010, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. septembra 2013 sp. zn. 3 Co 536/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Odporkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 23. januára 2012 č.k. 18 C 237/2010-147 návrh navrhovateľky na zrušenie vyživovacej povinnosti zamietol. Odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie zdôvodnil citáciou § 62 ods. 1, 2 Zákona o rodine a vykonaným dokazovaním, na základe ktorého mal za preukázané, že odporkyňa aj v čase rozhodovania súdom je študentkou denného štúdia na vysokej škole a teda nie je schopná sa sama živiť. Navrhovateľkou uvádzané skutočnosti týkajúce sa jej majetkových pomerov a zdravotného stavu môžu mať vplyv na výšku jej vyživovacej povinnosti, nespôsobujú však jej zánik. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že návrhu navrhovateľky nie je možné vyhovieť, keďže jej vyživovacia povinnosť voči odporkyni stále trvá. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., keďže však odporkyni žiadne trovy konania nevznikli a ani nepožiadala o ich náhradu, súd jej právo na ich náhradu nepriznal.

Na odvolanie navrhovateľky Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 19. septembra 2013 sp. zn. 3 Co 536/2012 zmenu návrhu spočívajúcu v jeho rozšírení o eventúálne petity ohľadom zníženia vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni od 8. septembra 2002 do 6. júna 2004 na sumu 30% životného minima a zníženie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni od 9. decembra 2010 na sumu 30% životného minima nepripustil. Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni s účinnosťou od 7. júna 2004 do 27. decembra 2010 zrušuje a konanie v tejto časti zastavil. V časti zamietnutia návrhu na zrušenie

vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni s účinnosťou od 28. decembra 2010 do 31. mája 2012 potvrdil. Vo zvyšnej časti vo veci samej zmenil rozsudok tak, že zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľky k odporkyni, ktorej výška bola naposledy určená rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 14. júna 2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 sp. zn. 11 CoP 132/08, s účinnosťou od 1. júna 2012. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Nepripustenie zmeny návrhu v rozsahu uvedenom v prvom výroku svojho rozhodnutia odvolací súd zdôvodnil s odkazom na § 95 ods. 2 O.s.p., keď výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu a zároveň pripustenie požadovanej zmeny návrhu by bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, keď navrhovateľke nič nebránilo podať návrh na začatie konania 9. decembra 2010 už v znení požadovanej zmeny návrhu. Navyše žiadala zmenu návrhu ohľadne právoplatne rozhodnutej veci, keď o výške vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni na obdobie od 8. septembra 2002 do 27. decembra 2010 už bolo právoplatne rozhodnuté. Podľa názoru odvolacieho súdu rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo 14. júna 2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 sp. zn. 11 CoP 132/08, ktorým bola uložená navrhovateľke povinnosť prispievať na výživu odporkyne 3000 Sk mesačne počnúc 8. septembra 2002, tak predstavuje prekážku veci právoplatne rozhodnutej pre konanie o návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti v období od 7. júna 2004 do 27. decembra 2010, keď pri právoplatnom rozhodnutí o povinnosti plniť vyživovaciu povinnosť bola prejudiciálne posúdená existencia a teda trvanie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni. Nakoľko prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O.s.p.) predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, odvolací súd napadnutý rozsudok v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni v období od 7. júna 2004 do 27. decembra 2010 v zmysle § 221 ods. 1 písm. d/ O.s.p. zrušil v zmysle § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 221 ods. 2 O.s.p. konanie v tejto časti zastavil. Odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa nekonal v rozpore s § 101 ods. 2 O.s.p., keď vec prejednal v neprítomnosti navrhovateľky, nakoľko sa v spise žiadne ospravedlnenie navrhovateľky so žiadosťou o odročenie pojednávania nenachádza. Odvolací súd mal za preukázané, že odporkyňa po ukončení vysokoškolského štúdia 30. mája 2012 sa 1. júla 2012 zamestнала, súhlasila so zrušením vyživovacej povinnosti od 1. júna 2012. Nakoľko i pre rozsudok odvolacieho súdu je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia odvolací súd v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni s účinnosťou od 28. decembra 2010 do 31. mája 2012 napadnutý rozsudok potvrdil. Vo zvyšnej časti vo veci samej zmenil tak, že v zmysle § 78 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine a § 163 ods. 1 O.s.p. vyživovaciu povinnosť navrhovateľky k odporkyni, ktorej výška bola naposledy určená rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 14. júna 2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 zrušil s účinnosťou od 1. júna 2012. O náhrade trov konania rozhodol v zmysle § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 2 veta prvá a § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie navrhovateľka, ktorá prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 238 ods. 1 O.s.p., mala za to, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a ako dovolací dôvod uvádzala § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., t.j., že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a tiež, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Mala za to, že napadnutým rozsudkom odvolacieho a prvostupňového rozsudku bol porušený zákon. V rozsiahlom dovolaní citovala niektoré články Ústavy Slovenskej republiky, články Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Občianskeho zákonníka a Zákona o rodine (v celkovom počte 59 článkov a ustanovení). Odňatie možnosti konať pred súdom vyvodzovala z absencie poučovacej povinnosti súdu v zmysle § 5 ods. 1 O.s.p. v súvislosti s procesne nekvalifikovaným pozmeňujúcim návrhom dovolateľky na zmenu výšky výživného limitovaného 30% životného minima. Dovolať sa nestotožnila ani v absolutizovaní zásady „res iudicata“ v konaní ako ju prezentoval odvolací súd. V opačnom prípade by § 78 Zákona o rodine týkajúci sa zmeny pomerov ostal fikciou. Mala za to, že súdy pochybili, keď prehliadli skutočnosť vyplývajúcu zo Zákona o rodine, že výživné nemožno priznať, ak by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Uviedla, že odporkyňa je plnoletá a jej majetkové pomery vysoko prevyšujú majetkové pomery dovolateľky. Tiež nezohľadnili skutočnosť, že o nadštandardné majetkové pomery sa pričínila práve navrhovateľka. Súdy na jednej strane preukázateľne zistili zmenené pomery u oboch účastníkov konania vrátane toho, že navrhovateľka nie je

vinná zo svojich pomerov, či už zdravotných alebo majetkových, avšak vo svojom postupe tieto žiadnym spôsobom nezohľadnili. Trvala na tom, že odvolací súd pochybil a závažným spôsobom porušil základné práva dovolateľky, keď ju nevyzval na preukázanie podania, ktorým svoju neúčasť na pojednávaní ospravedlnila. Procesný postup tak odvolacieho ako aj prvostupňového súdu v preskúvanom konaní nemá oporu v platnom právnom poriadku a túto oporu nemá ani meritórne rozhodnutie súdu, a to tak súdu odvolacieho ako aj súdu prvostupňového. Vychýla odvolaciemu súdu, že z dôvodov jeho rozhodnutia nie je zrejmé, na základe čoho súd dospel k záveru formulovanému v jeho výrokovej časti, ani akými úvahami sa pri rozhodovaní riadil, keď odignoroval skutočnosti, ktoré nesporne vyšli za konania najavo. Dovolaťka považovala rozhodnutia súdov nižších stupňov za nepreskúmateľné lebo odôvodnenie nie je v súlade so základnou požiadavkou, podľa ktorej rozhodnutie má byť preskúmateľné a zrozumiteľné. Súd sa nevyporiadal so zmenou životnej úrovne a majetkovými pomermi, možnosťami odporkyne ani navrhovateľky, či otca odporkyne. Navrhla rozsudky nižších súdov zrušiť a vec im vrátiť na ďalšie konanie.

Odporkyňa sa k dovolaniu navrhovateľky písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) či je podané dovolanie procesne prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Podľa § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

V danej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodlo vo veci upravenej Zákonom o rodine a preto je prípustnosť dovolania výslovne vylúčená ustanovením § 238 ods. 4 O.s.p. a o prípad výnimky z neprípustnosti dovolania v zmysle citovaného ustanovenia v predmetnej veci nejde.

S prihliadnutím na § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p.

So zreteľom na navrhovateľkou tvrdený dôvod prípustnosti dovoalhai sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerl na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní vecí postupovali v súlade s právnymi predpismi a navrhovateľke neznemožnili uplatniť procesné práva priznané jej právnym poriadkom na zabezpečenie jej práv a oprávnených záujmov.

Podľa názoru dovolateľky k odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť z dôvodu, že súd ju v zmysle § 5 ods. 1 Os..p. procesne nepoučil v súvislosti s jej procesne nekvalifikovaným pozmeňujúcim návrhom na zmenu výšky výživného.

Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že odvolací súd podanie navrhovateľky - zmenu návrhu považoval za náležitý pozmeňovací návrh, keď ho bez ďalšieho prejednal a posudzoval z hľadiska splnenia predpokladov predvídaných v § 95 ods. 2 O.s.p. Zmena návrhu na začatie konania je základným dispozičným úkonom navrhovateľa predmetom konania, je však viazaná na súhlas súdu, ktorý zmenu návrhu prejedná podľa procesných pravidiel a zásad.

Obsah dovolacích námietok navrhovateľky v súvislosti s nepripustením zmeny návrhu smeroval k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci vzhľadom na zákonnú právnu úpravu (§ 95 ods. 2 O.s.p.) a to najmä v súvislosti s posúdením splnenia podmienok pre úspešnosť takéhoto návrhu. Dovolací súd zdôrazňuje, že nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) považuje Občiansky súdny poriadok za prípustný dovolací dôvod, ktorý však možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, samo nesprávne právne posúdenie ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že k odňatiu možnosti navrhovateľky konať pred súdom malo dôjsť tiež tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, nevysporiadal sa so všetkými skutočnosťami, ktoré v konaní vyšli najavo. Rozhodnutie navrhovateľka považovala za nepreskúmateľné z dôvodu, že nie je v súlade so zákonnou požiadavkou preskúmateľnosti a zrozumiteľnosti súdneho rozhodnutia.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3. decembra 2015 prijalo stanovisko, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

V prejednávanej veci o takýto výnimočný prípad vybočenia z medzí § 157 ods. 2 O.s.p. sa nejedná. Rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritéria odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vo všetkých jeho výrokoch. Odvolací súd (ako vyplýva už z vyššie uvedeného) náležite vysvetlil, pre nesplnenie ktorej rozhodujúcej skutočnosti navrhovateľkou navrhovanú zmenu nepripustil.

Odvolací súd náležite vysvetlil dôvody, pre ktoré rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil, v časti zamietnutia návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky k odporkyni s účinnosťou od 7. júna 2004 (t.j. od dosiahnutia plnoletosti odporkyne) do 27. decembra 2010, keby bola právoplatne ustálená vyživovacia povinnosť navrhovateľky k odporkyni (konanie vedené na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 17 Nc 66/01). Odvolací súd pri zmene pomerov nevyklúčil možnosť zmeniť pôvodný rozsudok o výživnom (§ 78 ods. 1 Zákona o rodine). V prejednávanej veci však rozhodnúť o

zrušení vyživovacej povinnosti podľa návrhu by znamenalo preskúmanie vecnej správnosti pôvodného rozsudku (rozsudku o určení vyživovacej povinnosti). Zdôraznil, že uvedené vylučuje § 159 ods. 3 O.s.p. a § 163 ods. 1 O.s.p. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu aj v ďalších dvoch výrokoch (III. a IV. výrok) spĺňa základné požiadavky kladené na odôvodnenie súdnych rozhodnutí (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.). Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym záverom súdu prvého stupňa o trvaní vyživovacej povinnosti navrhovateľky do 31. mája 2012 a preto rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu navrhovateľky o zrušenie vyživovacej povinnosti za obdobie od 28. decembra 2010 do 31. mája 2012 ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Zároveň vyživovaciu povinnosť navrhovateľky k odporkyni, naposledy určenú rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo 14. júna 2005 č.k. 17 Nc 66/01-761 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 sp. zn. 11 CoP 132/08 s účinnosťou od 1. júna 2012 zrušil. Právne tento výrok rozsudku zdôvodnil s odkazom na § 78 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine a § 163 ods. 1 O.s.p. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu tak dáva odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom konania, preto ho dovolací súd považuje za riadne zdôvodnené, a teda za presvedčivé.

Námietka dovolateľky vo vzťahu k nedostatku odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu preto nebola dôvodná. Dovolací súd zdôrazňuje, že za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) a rovnako neznamená ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Dovolací súd zhodne s názorom odvolacieho súdu považuje procesný postup súdu prvého stupňa podľa § 101 ods. 2 O.s.p. za súladný so zákonom. Navrhovateľka v priebehu prvostupňového, odvolacieho ani dovolacieho konania nedoložila žiadny relevantný doklad preukazujúci jej ospravedlnenie a žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 23. januára 2012.

Žalobkyňa neopodstatnene namietala, že odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písm. a/ až d/ a g/, § 237 O.s.p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je. Dovolateľka vady uvedené v týchto zákonných ustanoveniach ani nenamietala.

Keďže v preskúmvanej veci dovolanie navrhovateľky smerovalo proti rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému podľa § 238 ods. 4 O.s.p. prípustné nie je a neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnej odporkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p.; v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešnej odporkyni nepriznal dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.